

sigurno pri nas v Sloveniji in tudi po drugih krajih naše kraljevine.

Slovenski kmet, ako primerjaš danes vladno, politično in gospodarsko razmere drugih držav z Jugoslavijo, potem moraš reči, da je v naši kraljevini za vse stanove in tudi za kmeta še najboljše. Pri nas v Jugoslaviji vladajo še krščanska načela, se spoštuje osebna last in se kolikor toliko mejeno varne razmere. To pa le radi dejstva, ker je podlaga naši državi ravno kmetijski stan, ki je telesno krepak, pri delu marljiv, priden in se drži v življenju krščanskih načel.

Viničarska gonja.

V št. 22 socialnodemokratske „Volksstimme“ se nek nepodpisan, vendar pa dobro poznani nezadovoljnež na prav neokusen način čoha na gospodarskih ukrepih našega prevzva kneza in škofa.

Ker slednji gotovo nima časa in še manj za to potrebne volje, da bi se spuščal z nevhvaležnimi napolcevalci in obrekovalci v neplodne časnikarske prepire, dovoljum si na nizkotni napad širši javnosti podati nekaj pojasnil.

V zadnjem času so gospodje socialni demokratje zašli na novo polje, da delajo zgago in prepir, da uničujejo edinost in avtoriteto podkopičujejo, lotili so se viničarskega vprašanja.

Na prvi pogled sicer hvaležni posel, ker ubogih in trpečih ljudi nikdar ne bo zmanjkalo, vendar kdor trezno in objektivno presoja dejanski položaj, bo moral nehote ugotoviti, da so socialni demokratje na napačni poti, slabo informirani, ali pa strankarsko hudobni.

Viničarje moramo deliti v dve vrste. Take, ki služijo Nemcem, ki stanujejo in bivajo v inozemstvu, dalje Nemcem in nemškutarjem, kateri v zadnjem času iščejo v internacionalni svoje zavetje in pribežališče, ker se vedno upajo na zlate čase, ko bodo nadaljevali ulogo „Herrenvolka.“ Takim gospodarjem in laži-vinogradnikom so pač viničarji le samo govoreča delavna živina, katero je treba do zadnje kaplje izmozgati, ne glede na to, ali delavec živi ali gineva. Gospodar pride določene čase v vinograd, ukazuje in psuje, nima stika s svojimi uslužbenci, se ne briga za njihov blagor in misli, da je storil svojo dolžnost, če se v gorici zabava in konečno proda vino. Če bi se za take viničarje „Volksstimme“ potegovala, ne bi ugovarjal noben pameten človek.

A domači slovenski vinogradnik smatra viničarja in njegovo rodbino kot del svoje družine, pozna njegovo važnost in vrednost njegovega delovanja in ga temu primerno tudi odškoduje, saj ve, da je od dobrega in zvestega viničarja poleg dobre letine zavisen ves pridelek. Viničarja ne smatra kot železni stroj, katerega se samo kuri in maže, da teče, temveč ve, da brez njega ne bi lahko izhajal in ga za to delo primerno plača.

Resnici na ljubo se mora pa pripomniti, da so povsod izjeme, častne in nečasne. Kar se tiče knezoškotijskih viničarjev, je pa njihova usoda tako zno-

Res tudi pri nas ni vse, kakor bi moralo biti, pa je vendar v primeru z drugimi tudi novimi državami še stotisočkrat boljše. Pri nas nimamo smrtnih pobojev tisočeriš človeških žrtev kot v Nemčiji, in ne nasilnih revizicij kot v Avstriji.

Naše še doslej napol urejene državne razmere pa se bodo preustrojile v prid kmetijskega stanu po katerih je zagotovljena zmaga kmetijski stranki, krščanski misli ter kmetiskemu napredku.

Vsi osvobojeni Jugoslovani pa lahko vsaki dan hvalimo Boga, da smo se otresli nemško madžarsko nadvlado, ki pozna tudi zdaj po vojni le nasilje, kri, smrt in teptanje kmetijskega stanu.

na, da se lahko trdi, da se jih za njihov položaj lahko naravnost zavida.

Vsak knezoškotijski viničar ima 5 do 7 oralov zemlje in sicer: travnike, polja in vrt, poleg tega še stanovanje, gospodarsko poslopje, prosto kuro in steljo, odpadno sadje, sadne in vinske tropine in pi-jačo. Za vsak delavni dan v knezoškotijskih gorinah so posebej plačani. S temi deputati je mogoče vsakemu viničarju vzdržavati 2 do 3 krave, 1 do 2 telice, in 4 do 5 prašičev, ne všteti kuretino.

Da se v takih razmerah viničarji nimajo brez svoj položaj pritoževati, sledi iz tega, da se viničarji pri knezoškotijskih gorinah zelo redko menjajo in da si je že marsikateri viničar, ki je iz ničesa pričel, po nekaj letih ustanovil svojo lastno domačijo.

Dvojno vprašanje se človeku nehote vsiljuje: Ali so viničarji, ki so prišli na svoje lastne domove, imeli priliko, si pravičnim potom domačije nabaviti, ali so pa krađli. Ker pa zadnje lastnosti nobenemu nimamo povoda oponašati, mislim, da je dokazano, da je knezoškotijskim viničarjem življenje pod najugodnejšimi pogoji zagotovljeno in da je njihov položaj, če že ne naravnost zavidljiv, vsaj znošen.

Primerjajmo tem viničarjem kočarja ali malega posestnika, kaka bremena imata ta dva nositi! Davki, zavarovanje, amortizacije, obdelovanje, poprava gospodarskih poslopj. Vsega tega viničar ne pozna; inventar dobiva knezoškotijski viničar zastoj. Primerjajmo konečno knezoškotijskega viničarja takozvanim srednjim stanovom! Koliko truda in stroškov stane starše, predno spravijo sina do uradniške kariere? In koliko uradnikov si zamore vzdržati v kratkem času 4 do 5 glav goveje živine, koliko si jih more toliko prihraniti, da si v nekaj letih postavijo lastne domove, če se niso slučajno bogato oženili? Ako hoče biti „Volksstimme“ nepristranska, naj vpraša v krogu svojih lastnih inteligentov v višjih činovniških razredih, koliko so si v sedanjih časih prihranili, če hečejo pošteno živeti in ne reflektirajo na podkupovanje.

Alojz Lešnik,

oskrbnik knezoškotijskih posestev.

Uredniška opomba: Priobčujemo zgorajšnji dopis, ker hočemo zavzemati v sedanjem prečem viničarskem vprašanju objektivno stališče.

Pristaši, spominjajte se Kmetske Zveze!

ni znal nikdo, vedelo pa je vse v trgu pred doktorjevim povratkom, da je Bunduš izgubil življenjski kras in ponos — bernhardinsko košati rep. Si pač lahko mislimo in predstavljamo, kak je bil pri zopetnem svidenju doktorjev pogled na ljubčka, ko ga je ta pozdravil v pozni nočni uri brez repa, ki je bil g. Tonetu gotovo bolj drag in naravnost potrebnější nego še pasje krepko Bunduševo življenje. Življenjski čudak Brložnik ni rabil več brezrepega pasjega spremstva ter opore, hotel je prihraniti sebi in nepredvidnemu Bundušu sramoto posmeha, končal je samoblastno s strelom življenje onemu, ki mu je bil dokaj let opora ter svetilka pri nočnotemnih izletih v kmetško krčmo preko hriba za trgov v grabi.

Vest o Bunduševi smrti zaloigri v pozni nočni temi se je raznesla po trgu. Vsi tržani so bili sedaj radovedni, kako si bo uravnal in zaplankal svoje napram družbi že itak nad vse čudaško življenje g. doktor sedaj, ko je pahnil sam preko praga življenja tega svojega edinega družabnika Bunduša.

Kakor so dokazala zvedavi tržki javnosti dejstva, ni g. doktor nič kaj dolgo razmotrival o smrtno izgubljeni nočni opori pesjanerja Bunduša. Namesto preko hriba za trgov v grabo naravnal je svoje zdaj vsakdanje zvečerme izlete v bolj samotarsko krčmo že večletne krušne matere Johance. Dobrodušna Johance mu je odkazala posebno sobico, kjer je lahko nemoten od tržke družbe srkal vinski sok in si mazal grlo s petelinovo pečenko.

Včno izgubo Bunduševga repa je pa nadomestil s prstom in brundanjem po plotnih plankah, kakor poroča tržko ustno izročilo, tako-le: Johancina krčma je bila od doktorjevega stana oddaljena le za dober streljaj kar naravnost naprej po cesti in na desno. Kadar se je g. Tone izmotal iz nove gostilne v bolj pozni nočni uri na prosto, je krenil na levo do plota. Položil je kazalec svoje desnice na planke in potegnil pri vsakem koraku s prstom po plankah plotu, da se je slišalo v temi in noči na pol pritejono

brundanje, kakor če brusijo nagajivi fantalini s palico po plotu. S prstom in brundanjem po plankah je nadaljeval svoj nočni povratek prav do svojega stanovanja, kjer je nehal plot in je lahko odprl vrata. Prsti in planke so mu bile sedaj po usodni izgubi pasjega repa isto kot nekaj vedno trezna Bunduševa — košata metla.

Da se razumemo na kratko, samotar Tone tudi po Bunduševi smrti ni nič pogrešal v rogovih temi palice ali svetilke. Naš čudak je bil s svojo novo in dokaj enostavno iznajdbo še dokaj na dobičku, ker njegov kazalec in mrtve planke so mu bile brezplačni nočni kažipot, med tem, ko je rajni doktorjev Bunduš porabil in potrošil iz Tonetovega žepa marsikaj za svoj požrešni pasji zob in želodec.

Tržki doktorjevo samotarstvo zavidni rodoljubi so prav kmalu iztaknili Tonetovo novo nočno palico in svetilko, ki sta bili na pol živi in na pol mrtvi, a prav po ceni — da, brezplačni. Ugibalo se je marsikaj med nagajivimi popivači po trgu, kako iztrgati pred lahkoživo človeško družbo osvraženemu lečniku to njegovo novo iznajdbo varnega in sigurnega nočnega spremstva, kažipota in gotovega cilja.

Dr. Tone Brložnik, ki niti slutiti ni, da mu zavida njegovi nasprotniki lastno in leseno ponočno spremstvo, je nastavlil neko noč prav židane volje ta svoj kazalec na planke, da bi si zaigral na plotu svojo navadno uspavalnico. Brusil in brusil je od planke do planke, a ni bilo nobenega glasu . . . prst je polzel mesto po sicer trdem, a prtajeno slišno odmevajočemu lesu — po opolzko melki in gladki tvarini. G. doktor je prenehal s vlakom prsta, postal in da se uveri, kaj mu pravzaprav onemogočuje vsakonočno muziko. Potegnil je s celo roko po plankah, ostalo je mu v rokah nekaj mehkega . . . prepričan je bil, da so mu namazali fantalinski ponočnjaki plot z nesnago. Pri svitu žigee je dognal, da pobalinska nagajivost ni bila sicer nič kaj ostudnega, pač pa prav črno navadni kolomaz.

Pri pogledu na to pošarsko nagajivost je v g.

Fantje — k Orlu!

1. V sužnosti.

Dobro se spominjam, kako smo hodili dijaki z zanimanjem na vojaško vezbališče, kjer so razni: „trajtarji“ in „kaproli“ učili kmetijske sinove „oksercirat.“ Ze tedaj se mi je usmilil ta ali oni siromak, ki ga je oblast privlekla Bog ve iz katerih hribov med rekrute, da se po trudapolnem vezbanju znebi prirejene neokretnosti ter postane gibčen, spreten in sprejemljiv za potrebna povelja. Premnogo je bilo takih revežev, ki niso mogli tako hitro doumneti potrebnih vaj in so bili vsled tega izročeni na milost in nemilost surovih „saržev“. Kdo bi mogel pozabiti tiste etopele, zmučene obraze, tiste strte, zmazane in povajlene figure, včasih že ne več človeku podobne? Nemški militarizem je v naših slovenskih mladeničih uničil zdravo samozavest, da jim je vsilil čut suženjstva, ki se slepo pokorava povelju ter vse svoje moči uporabi v to, da izvršuje le volja drugih, ker svoje nima več. V takim duševnem razpoloženju je šel naš človek v vojsko, ter izvršujoč povelja višjih sekal sebi in svojem narodu strašne rane

2. Kako se rešimo.?

Vojske je zdaj konec, naši fantje so se vrnili, a prinesli so še seboj dobršen del suženjskega duha, kakor sklepamo iz nedelavnosti in brezbriznosti, ki vlada tupatam v mladinskih vrstah. Vojaški duh jim je omražil pamet, da ne uvidijo, kako nujno je, delati za korist naroda na gospodarskem, socialnem, političnem in izobraževalnem polju. Ako vidim človeka, da je padel v vodo, mu hitim na pomoč, da ga rešim. Če padem sam v vodo, napenjam vse moči, da splavam na suho. Kdo bi si upal tajiti, da je naš narod v sedanjih časih podoben utopljenču, ki stegga svojo roko iz vode, da ga kdo reši? Mislili smo dolgo da je Wilson tisti odrešenik, ki nam bo pomagal na suho ter nas še potem lepo ogrel in oblekel, pa čim dalje bolj spoznavamo, da moramo le sami delati na vso moč, da se rešimo. To delo pa nas čaka v gospodarskem in umskem napredku, ki nam ga podajajo naše strokovne knjige in naša izobraževalna in bralna društva. Lepo je, če beremo, kako se zbiraje dekleta pri poučnih deklinskih sestankih, pa deset in večkrat važnejši so poučni sestanki mladeničev kot bodočih zastopnikov občine, okraja, naroda. Take nočne sestanke goji predvsem v največji meri telovadni odsek Orel v svojih takozvanih „fantovskih večerih“. Na takih večerih se nič ne hujska proti tej ali oni družbi, temveč se obravnavajo stanovska vprašanja, ki jih mora razumeti vsak pošten fant. Podlaga tem pogovorom daje „Zlata knjiga“, ki bi jo naj imel vsak veren mladenič. Zato je napačno mnenje nekaterih fantov, češ, ne pristopim k Orlu, ker itak dosti telovadim z lopato, sekuro, motiko, s plugom, brano itd. Prvi namen Orla je izobrazba srca, kot pripomoček k temu šele pristopa izurjenost in telovadba telesa. Navadno delo sicer vadi naše ude, pa le enostransko, redna telovadba pa izvežba naše telo vsestransko, in mu vzame tisto neokretnost in lesenost, ki jo ima človek vsled svojega težkega dela. Pa ne samo, da zgubi redno telovadec svojo lesenost v telesnem oziru, polagoma zgubi tudi duševno počasnost in lenost, ker mora pri izvrševanju raznih telovadnih povelj napeti vse svoje umske moči, da jih prav razume in izvršuje. Zdaj razumemo, zakaj so se naši rekruti čutili pri takozvani: „rekrutenabrij-

doktorju zavrela kri, potresel je nedolžni plot, da je kar zaječal v noč . . . se zaklenil v svoj stan in bil prepričan, da ta od raja sem otrovani človeški rod preganja vse one žrtve, ki so se odrekle družbi, ko so spoznale njeno večkratno podlost in njen prezirljivi posmeh napram udarcem usode.

Po trgu je seve zašušljaj drugo jutro posmeli na doktorjev račun, ki je baje klet kot Ličan ob plotu in si umival celo noč roko v jezi nad tržani, ko mu niso privoščili niti živega spremstva pasjega repa — niti opornih plank lesenega plota.

Od onega večera, ko si je umazal g. Tone roko na plankah, ga ni bilo več v krčmo k Johanci, ki je bila polna izbruha upravičene jeze na vse one, ki so jej odpodili s surovo nagajivostjo stalnega gosta. G. dr. Tone je vstrajal nekaj dni pri svojem sklepu, da se bo odslej še bolj ogibal tržancev, kot je to praktical dosedaj.

Minulo je za tem nekaj dni, nikdo že ni v trgu več govoril o doktorjevih plankah. Tržko radovednost so zopet dregnili v živo zidarji, ki so se pojavili nekoga jutra krog lečnikove hiše. Zabeli so razbijati, razdirati in razmetavati zid pri obeh vratih, ki so vodila s ceste in dvorišča v Brložnikov stan. Vsi tržani so bili pri pogledu na to delo uverjeni: Naš doktor se bo dal sedaj ne samo zakleniti, ampak celo zazidati, da mu ne bo mogel nikdo kaliti njegovega zagrizenega in za vse življenje vtelesenega samotarstva. Pri doktorju se je razdiralo in prezidavalo, da ni mogel nikdo skozi duri ven, še manj pa notri. Se le po dveh dneh so pristavili zidarji iz dvorišča v prvo nadstropje iz desk zbiti mostovž, po katerem se je lahko prav oprezno šlo v gornje prostora doktorjevega stanovanja. Sam dr. Brložnik je pristopil po tem mostovžu iz svojega brloga in nadziral iz dvorišča popravilo in preosnovo svojega stana. Pri pogledu na samotarskega lečnika so bili uverjeni tržani, padar je še pri življenju, še mu bomo lahko ponagajali tudi v njegovi od vseh strani zazidani samotarsko čudaški trdnjavi. (Konec prihodnjic.)